

Professor Ludvig Puusepa pärand on hinnatud kogu maailmas

Väino Sinisalu – TÜ Kliinikum närvikliinik

Neurokirurgia on suhteliselt uus meditsiinieriala, mis hakkas välja kujunema 20. sajandi alguses. Üks neurokirurgia pioneere oli professor Ludvig Puusepp (1875–1942) – Tartu ülikooli närvikliiniku asutaja 1920. aastal. Närvihai-guste kirurgilise raviga alustas L. Puusepp läinud sajandi algul Peterburis Psühhoneuroloogia Instituudis, mille juhatajaks oli neurooloog ja psühhiaater akadeemik V. Behterev. Selles instituudis loodi ka esimene neurokirurgia professuur maailmas ja esimeseks neurokirurgia professoriks sai 1910. aastal Ludvig Puusepp. Tartusse tööle asudes oli professor Puusepp juba mainekas teadlane, tuntud neurokirurg, kel olid suured teened eriala arendamisel.

L. Puusepa koolkonna eripära on see, et tema käsitles neuroloogiat ja neurokirurgiat kui ühiselt arenevat eriala. Mujal maailmas arenes neurokirurgia enamasti kirurgia kui eriala baasil.

L. Puusepa traditsioone kannavad edasi praegused Eesti neuroloogid ja neurokirur-

gid. Selle tunnistuseks on ka Eesti L. Puusepa nimeline Neuroloogide ja Neurokirurgide Selts.

Professor Puusepa mälestuse jäädvustamiseks asutas TÜ närvikliinik koos Eesti Ludvig Puusepa nimelise Neuroloogide ja Neurokirurgide Seltsiga 1999. aastal **L. Puusepa medali**, millega autasustatakse neuroloogia ja neurokirurgia väljapaistvaid teadlasi ning Eesti Vabariigi teenekaid neurolooge ja neurokirurge ning teisi Eesti neuroloogiale ja neurokirurgiale olulisi teeneid osutanud isikuid. Samal ajal sai alguse ka L. Puusepa loengu traditsioon. Esimese L. Puusepa loengu pidas prof Ain-Elmar Kaasik. L. Puusepa medali on pälvinud senini kõik Puusepa loengu esitajad ja ka teenekad Eesti neuroloogid-neurokirurgid prof Arvo Tikk, dr Astrid Kokk, dots Liivia Luts, dr Ruth Paimre, dr Enno Kross.

Igal aastal detsembrikuus Tartus peetava L. Puusepa loengu pidajateks kutsutakse maailmas tuntud teenekaid neurokirurge ja neurolooge. Loengupidajateks on olnud kaasaegse neurokirurgia rajajaid Gazi Yasar-gil Ameerika Ühendriikidest, Jaapani neurokirurgide kongressi president Akira Ogawa Iwate Ülikoolist, Euroopa Neurokirurgide Assotsiatsiooni president João Lobo Antunes Portugalist Lissaboni Ülikoolist, Ilo E. Leppik Minnesota Ülikoolist. Lektorite tuntuks on võimaldanud esile tõsta Eesti ja prof Puusepa panust ning ajaloolist rolli neuroteaduste arengus ning teinud selle loengu pidamise rahvusvaheliselt suureks erialaliseks tunnustuseks. Kuulajaskonnas

Prof Ken Lindsay

on lisaks Eesti arstidele olnud arvukalt kolleege Lätist ja Leedust.

Loeng, mida kuulati 5. detsembril 2008 Tartu ülikooli aulas, oli järjekorras kümnes. Meeldiv on tõdeda, et kutsutud lektorid peavad aasjaks esineda Tartus, austades sellega L. Puusepa panust eriala arengusse. Seekord oli lektoriks professor **Ken Lindsay** Glasgow' ülikoolist Suurbritanniast. Prof K. Lindsay on tunnustatud spetsialist ja uurija ajuarterite aneurüsmide, aga ka koljupõhimiku protsesside kirurgilise ravi valdkonnas. Ta oli Euroopa Neurokirurgide Assotsiatsiooni president aastatel 2003–2007 ja on Euroopa eriarstide ühenduse (UEMS) arstide väljaõppe ja erialase täienduse töörühma liige. Tema loeng oli pühendatud arstide erialase koolituse suundumustele Euroopas.

Prof K. Lindsay hinnangul on neurokirurgia süntees paljudest erialadest ja tehnoloogilistest lahendustest meditsiinis. Neurokirurgia progress on saanud võimalikuks tänu visualiseerimismeetodite ja moodsate tehnoloogiliste lahenduste kasutusse võtmisele. Nii on ajuarterite aneurüsmide ravis juurdunud nende sulgemine endovasaalsel meetodil, funktsionaalses neurokirurgias (epilepsia, mitmesuguste hüperkineeside kirurgiline ravi) on destruktsioonikollet tekitavad meetodid asendumas kolde stimulatsiooniga. Järjest enam tegelevad neu-

rokirurgid kogu maailmas selgroo degeneratiivsetest muutustest põhjustatud haigusseisundite raviga. Ka traditsiooniliste neurokirurgiliste haiguste – ajutrauma ja kasvaja – ravi ja diagnoosimise võimalused on järjest paranenud.

Eesti oludes pidas prof K. Lindsay otsustavaks kahe neurokirurgiakeskuse olemasolu, kuna traumatismi esinemissagedus on meil suur. Samas pidas ta endast mõistetavaks, et nn elektiiivsete neurokirurgiliste probleemide (funktsionaalne neurokirurgia, harvem esinevad närvisüsteemi kasvaja, arteriovenoossed malformatsioonid jms) lahendamine oleks koondatud ühte keskusesse.

Eestis suhteliselt piiratud haigete arvu ja kallihinnalise aparatuuri, samuti arsti piisava kogemuse vajaduse juures ei ole sellele alternatiivi. Noorte neurokirurgide väljaõpetamisel tuleb kasutada mõlema keskuse baase, samuti oleks hea, kui eriala omandavad, aga ka kogemustega kolleegid saaksid teatud aja kestel töötada suuremates neurokirurgiakeskustes väljaspool Eestit.

Prof K. Lindsay näeb eriala arengu võtit tihedas koostöös neuroloogiaga. Ehkki moodsate visualiseerimismeetodite rakendamine eeldab järjest vähem närvisüsteemi kahjustuskolde täpsustamist hoolika neuroloogilise sümptomaatika hindamise ja analüüsimise alusel, on neuroloogia erialana mootoriks närvihaiguste kirurgilise ravi asendamiseks.